

Iz historijata razvoja sestrinstva Crne Gore

**“Medicinska sestra je ogledalo u kom
se odražava položaj žene u društvu!”.**

Victor Robinson

Prve škole za obrazovanje medicinskih sestara

Prvu školu za obrazovanje medicinskih sestara osnovala je Florence Nightingale 1869

1921 godine Škola za nudilje u Beogradu

1921 godine Prva škola za sestre pomoćnice
u Zagrebu, Hrvatska

1923 godine u Ljubljani, Slovenija

1937 godine u Skoplju, Makedonija

1946 godine na Cetinju u Crnoj Gori

Prvi dolazak časnih sestara u Crnu Goru.

- U novembru 1946. godine otvorena je na Cetinju Specijalna bolnica za plućne bolesti u narodu nazivana “Sanatorijum”

Nakon mjesec dana od njenog osnivanja, na rad u bolnici je došlo 10 časnih sestara Franjevki, zahvaljujući angažovanju **dr Cvjetka Popovića** (koji je bio na specijalizaciji u sanatorijumu za plućnu tuberkulozu na Golniku, u Sloveniji).

Sestare franjevke, među kojima je bila i sestra Gregorija, krenule su 4. decembra 1946. iz Slovenije preko Zagreba, Splita i Dubrovnika u Cetinje i nakon šest napornih dana stigle u Prijestonicu.

“U gradu pod Lovćenom dosta se toga promijenilo u ovih 70 godina koliko su časne sestre tu.

Neke stvari nagore, neke nabolje.

Ipak, jedno je ostalo potpuno isto - ljubav i briga koju one pružaju bolesnicima i poštovanje koje grad Cetinje i njegovi stanovnici osjećaju prema sestrama franjevkama.”

Ono što se zna sasvim sigurno, to je da su velikom broju, posebno starijih stanovnika Cetinja, svojom plemenitošću i požrtvovanošću umnogome olakšale i uljepšale život.

Bolnica "Danilo I" Ceinje

*"prva iskra u priči o
crnogorskom zdravstvu"*

Pedesetih godina su počele sa radom i na Internom odjeljenju bolnice "Danilo I" na Cetinju," na kojem će njihovi nečujni koraci, tihi melemni glasovi i nesebična njega postati sastavni dio liječenja bolesnika."

Doduše, nijesu to bile prve časne sestre na radu u bolnici "Danilo I". **Još krajem proljeća 1947. godine**, došle su na Cetinje u Danilovu bolnicu, **12 sestara sv. Križa koje su nakon dvije godine rada otišle.**

Prva škola za obrazovanje sestara u Crnoj Gori

***Zbog velike nestašice medicinskih kadrova u
Crnoj Gori na Cetinju je 1946. godine
otvorena i škola za bolničare, negovateljice i
medicinske sestre .***

***Škola je formirana u tadašnjem kulturnom, političkom,
zdravstvenom i administrativnom centru Crne Gore.***

***U početku je škola bila smještena u objekta
Centralnog higijenskog zavoda CG između dva
cetinjska parka.***

Prva škola za obrazovanje sestara u Crnoj Gori

1948 renovirana je i za potrebe škole i Internata adaptirana zdrada nekadašnjeg Djevojačkog instituta.

Školom je rukovodio upravnik bolnice “Danilo I” a nastavnici su birani iz reda najiskusnijih i najkvalitetnijih stručnjaka bolnice “ Danilo I “

Bolnica u Crnoj Gori “ Danilo I”1873

“Najstarija bolnica u Crnoj Gori “Danilo I” je svojim kvalitetom rada i sjajnom tradicijom dala snažan pečat stručnom obrazovanju u ovoj školi.

Kadrovi školovani u srednjoj medicinskoj školi “Stanko Martinović” u Cetinju su imali vlastito obilježje prepoznatljivo i cijenjeno širom bivše Jugoslavije”

(Marija Brajović, dugogodišnji nastavnik i direktor medicinske škole).

***Prva generacija završne godine Medicinske škole
1947/50 godine Cetinje***

**Grupa medicinskih sestara na proslavi
20 – godišnjice
sa dr Darom Mijušković, jednim od direktora škole i
*dr.M. Vukovićem, profesorom***

MEDICINSKA SESTRA
direktor medicinske škole
na Cetinju

Milka-Mika Mijušković, rođena 1908 u Ulcinju
Završila školu za nudilje **1931 god u Beogradu**,
prvoj školi za med sestre u Jugoslaviji,
organizovana i vođenja po ugledu na najbolje
engleske škole te vrste.

U školu na Cetinju došla 1949 godine u svojstvu
instruktora i nastavnika Njege bolesnika i
domaćinstva

- **Direktor škole postala 1953 do 1963**
godine, kada je otišla u penziju.
- **Bila je prva i jedina medicinska sestra direktor**
Škole na Cetinju kao i prvi direktor u stalnom i
punom radnom odnosu.
- Imala privilegiju da kreira procese obrazovanja i
vaspitanja sopstvenog kadra
- Imala snažnu podršku nastavnika i iskusnih
ljekara Cetinja

Prve medicinske sestre - nastavnici Njege bolesnika

Medicinske sestre, učenice prvih generacija Škole su stasavale i i zapošljavale se kao instruktori i nastavnici Njege bolesnika ili kao vodeće sestre u u bolnici “Danilo I “ nastavnoj bazi Škole.

Iz prve generacije , odmah poslije diplomiranja radile su, i bavile se organizacijom i izvođenjem praktične nastave

- *Jelena Ciga Vuković,*
- *Desanka Đuranović,*

a nešto kasnije:

- *Marija Bokan – Brajović,*
- *Vjera Anđelić - Kapisoda i*
- *Danica Nikolić – Stanišić*

Poslednje četiri su zahvaljujući Dr Voju Đukanoviću i sestri Milki bile na usavršavanji po godinu dana u različito vrijeme u elitnim bolnicama i sestrinskim školama Engleske.

Sestre CG u kolijevci sestrinstva

- **Dr Vojo Đukanović**, koji je bio predsjednik jugoslovenske komisije za saradnju sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama je u dogovoru sa Mis Klawson , predsjednicom **Nursing Collega u Londonu** , obezbijedio da **od 1953 godine u narednih desetak godina** , jedan broj medicinskih sestara iz skoro svih republika Jugoslavije pođe na usavršavanje u Englesku.
- Boravak svake grupe bio je dobro osmišljen i organizovan prema pojedinačnom interesovanju sestara, tako da su mogle da sagledaju i prouče način obrazovanja sestara u Engleskoj.

Iskustva iz Engleske

Doprinijela:

- osavremenjivanju stručnih znanja,
- boljem povezivanju teorije i prakse
- aktivnijem uključivanje učenica u sestrinski rad,
- učenju engleskog jezika,
- prećenju i korišćenju savremene sestrinske literature.

Sredinom sedamdesetih godina **Prof dr Ivo Popović Đani** je u saradnji sa **Mayo klinikom u Americi**, obezbijedio sličnu edukaciju za medicinske sestre.

Nakon Cetinja otvaranje i drugih škola u CG

Medicinska škola u Podgorici

- Osnovana 1972. godine.
- Počela sa radom u amfiteatru Dječije bolnice, a upisano je samo jedno odjeljenje.
- Tokom svog razvoja, ova obrazovna ustanova je često mijenjala svoju lokaciju, pa je godinu dana od osnivanja nastava izvođena u objektu na trgu Božane Vučnić, i to sve do školske 1985/1986. godine.
Uslovi za rad nijesu bili najsjajniji.
- Konačno **2.septembra 2007. godine**, Medicinska škola dobija svoj novi objekat .

Sada je jedna od najvećih stručnih škola u Crnoj Gori, a u protekle 42 godine Medicinsku školu završilo je oko 8 000 učenika (podatak 2014 god) .

Obrazovanje sestara na višoj školi

- **Početakom 50 god prošlog vijeka od 137 upisanih** studenata u jugoslovenskoj školi za medicinske sestre, koja je bila u trajanju od sedam semestara, **njih 16 je bilo iz Crne Gore.**
- **1986 godine učinjen je ozbiljan pokušaj da se u Titogradu otvori Viša škola ,**
- formirana komisija kompetentnih stručnjaka pri medicinskom institutu među kojima i akademik dr Drago Vukotić i direktor Instituta dr Branislav Bato Pešić.
- raspisan konkurs za prijem kandidata a onda je iznenada donijeta odluka da se škola ne otvori.

Obrazovanje sestara u visokoj medicinskoj školi

- *2004 godine Visoka škola sestrinstva "Kraljica Jelena" Igalo*
- *2005 Visoka medicinska škola Berane*
- do sada upisano 12 generacija studenata
- Visoka medicinska škola u **Beranama** od 2014 godine **upisuje prvu generaciju studenata na specijalističkim studijama**
- u prvoj godini novootvorenog studijskog programa specijalističkih studija upisan trideset i jedan student.
- *2017 Visoka medicinska škola Podgorica*

Uspostavljanje funkcije glavne sestre ustanove (Ljubica Đurović vms)

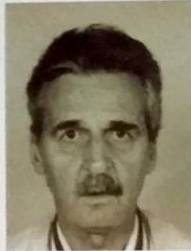
- **U Crnoj Gori nakon II svjetskog rata u sistematizaciji radnih mjesta u zdravstvenim ustanovama nije predviđena funkcija glavne sestre**
- **Organizacija njege bolesnika sprovodila se na nivou glavnih sestra odjeljenja**
- **Prva bolnica koja je uspostavila funkciju glavne sestre ustanove- Specijalna bolnica za koštana oboljenja u Risnu ranih pedesetih godina prošlog vijeka – Radojka Kovačić**
- **1959 DZ Podgorica uvodi funkciju glavne sestre- Mileva Vukčević**
- **Krajem pedesetih godina prošlog vijeka i DZ Herceg Novi**
- **1962 godine otvaranjem Dječje bolnice u Titogradu uspostavlja se funkcija glavne sestre bolnice – Velika Čičić, diplomirala na trogodišnjoj višoj medicinskoj školi u Beogradu**

MEDICINSKI ZAVOD

Glavne sestre - tehničari 1974. godina

Ljubica Đurović
Glavna sestra Medicinskog zavoda

Pavle Vujanović
Glavni tehničar Hirurškog odjeljenja

Ruska Ristović
Glavna sestra Internog odjeljenja

Đana Anđelić
Glavna sestra ginekološko-akuserskog odjeljenja

Vukica Vučurović
Glavna sestra Ortopedsko-traumatološkog odjeljenja

Zora Jovičević
Glavna sestra Očnog odjeljenja

Jelisavka Ivanović
Glavna sestra Intektivnog odjeljenja

Rajka Blečić
Glavna sestra Neuropsihijatrije

Milena Bogojević
Glavna sestra ORL odjeljenja

Nena Stijepović
Glavna sestra Onkologije

Dara Anđelić
Glavna sestra urologije

Vjera Radulović
Glavna sestra
Dermatovenerološkog odjeljenja

Kosara Jovičević
Glavna sestra
Dječjeg hirurškog odjeljenja

Rada Radunović
Glavna sestra
Odjeljenja za odočad i malu djecu

Ljubica Radonjić
Glavna sestra
Dječjeg internog odjeljenja

Savezno ministarstvo za zdravstvenu njegu 1995. godine

24.05.1995. god god Savezno ministarstvo pri Saveznom zavodu za zdravstvenu zaštitu obrazovalo **Komisiju za zdravstvenu njegu.** Predstavnici Crne Gore : **Đeković Marija i Batrićević Ljubica**

- Formiran kolegijum glavnih sestara CG sa jasno definisanim profesionalnim zadacima
- Predloženo **da svaka zdravstvena ustanova sistematizuje radno mjesto sestre za edukaciju**
- **Zahtjev za formiranje republičke komisije za zdravstvenu njegu pri Republičkom ZZZZ**
- **Zahtjev za otvaranjem Više medicinske škole pri novoformiranom Medicinskom fakultetu.**

(Iz izvještaja Marije Đeković vms , decembar 1997)

Osnivačka skupština NUMSBCG

- **19.April 1996.god osnivačka skupština** Udruženja medicinskih sestara i tehničara Crne Gore
- Sjednica održana u prostorijama Crvenog krsta Crne Gore
- Definisani osnovni ciljevi Udruženja, usvojen Statut i plan rada
- Za predsjednika izabrana **Rondović Nada, KBC Crne Gore** a za podpredsjednike: **Jojić Ana DZ Nikšić i Nikolić Dragica OB Pljevlja**
- Skupu prisustvovao i **ministar zdravlja dr Miomir Mugoša**

***Obilježavanje 50-godišnjice od početka obrazovanja
medicinskih sestara i
promocija Prvog broja časopisa Sestrinstvo
decembar 1997 godine u Podgorici***

*Učenica Prve generacije medicinskih sestara na Cetinju,
Desanka Đuranović, kasnije profesor i direktor Više medicinske škole u Beogradu,
evocirala uspomene na prve godine ove škole.*

***„Na jednoj strani su nam želje, na drugoj uspomene.
A mi smo negdje na sredini - daleko i od jednih i od drugih..”
(Dusko Radovic)***

- Desanka Đuranović
- Marija Bokan-Brajović
- Desanka Pajović
- Ljubica Đurović